

Kommunal og moderniseringsdepartementet - KMD
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Oslo, 9. mai 2018

Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene

Kommunal og moderniseringsdepartementet sendte 09.02. 2017 ut rapport fra ekspertutvalget som har vurdert nye oppgaver til fylkeskommunene. Voksenopplæringsforbundet vil med dette takke for muligheten til å gi høringssvar om desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene. Voksenopplæringsforbundet er interesseorganisasjonen til de 14 offentlig godkjente studieforbundene i Norge. Studieforbundene er paraplyorganisasjoner som i henhold til målene i voksenopplæringsloven jobber med å fremme og styrke voksnes læring.

Tilskuddet til studieforbundene utløser et stort mangfold av kurs og opplæringsvirksomhet på alle samfunnsområder. Dette mangfoldet gjør det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon, bidrar til læringsmotivasjon og gir kunnskap og kompetanse til alle. Våre fleksible læringsarenaer møter et økende behov for opplæring og kompetanseutvikling i et samfunn og arbeidsliv i omstilling. Opplæringsvirksomheten støtter også et stort kulturelt mangfold, og gir viktige bidrag til levende lokalsamfunn, kulturlivet og frivilligheten. Studieforbundene er derfor et viktig supplement til det formelle og offentlige utdanningstilbudet for voksne.

I 2017 ble det rapportert til sammen 520 000 deltakere fordelt på 44 500 kurs i regi av studieforbundene og deres over 500 ideelle og frivillige medlemsorganisasjoner.

Ekspertutvalget foreslår:

Videre foreslår utvalget at fylkeskommunene får ansvar for å legge til rette for og finansiere opplærings- og utdanningstiltak som ikke er dekket over ordinære bevilgninger til universiteter og høyskoler eller over fylkeskommunenes budsjetter til videregående opplæring og fagskoler. Dette omfatter blant annet tilskudd til studieforbund, Kompetansepluss og tiltak innenfor livslang læring som i dag forvaltes av Kompetanse Norge.

[...]

Staten bør fortsatt ha ansvar for nasjonale støttefunksjoner og utviklingstiltak, samt spesialiserte og/ eller standardiserte funksjoner. Eksempler på slike er sekretariatsfunksjoner for nasjonale organer, nasjonale systemfunksjoner og nasjonal kunnskapsinnbenting, tilskudd til drift av fellesorgan for de offentlig godkjente nettskolene og studieforbundene, samt ansvaret for innholdet i opplæringen i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.¹

Tilskudd til studieforbund er en standardisert tilskuddsordning

Voksenopplæringsforbundet er overrasket over at utvalget foreslår å overføre tilskuddsordningen til fylkeskommunene. Den statlige forvaltningen av tilskuddet utgjør i dag et særdeles begrenset omfang av oppgaver, og innebærer i all hovedsak å fordele tilskuddet mellom de 14 godkjente studieforbundene og føre tilsyn med studieforbundenes virksomhet. Det er studieforbundene selv som sørger for å videreformidle tilskuddet til sine lokale kursarrangører i alle Norges kommuner. Studieforbundene er selvstendige og demokratiske organisasjoner som har virksomhet over hele landet og en regional organisasjonsmessig forankring. Gjennom medlemmenes demokratiske innflytelse ivaretas hensynet til lokale forhold på organisasjonenes egne premisser. Studieforbundene motiverer organisasjonene til å drive opplæring, gir veiledning til lokale kursarrangører, og driver i tillegg utstrakt voksenpedagogisk utviklingsarbeid. Studieforbundenes organisasjonsform og opplæringsvirksomhet er regulert av lov om voksenopplæring.

Studieforbundenes virksomhet administreres fra nasjonalt nivå med små administrative midler, både av faglige og økonomiske årsaker. Den regionale forankringen ivaretas i stor grad av valgte styrer og andre frivillige, samt lokale og regionale medlemsorganisasjoner. De færreste studieforbund har egne administrative kontorer i fylkene. Denne organiseringen gjør at studieforbundene på en effektiv måte skaper et mangfoldig organisert opplæringstilbud for hele befolkningen med høy faglig kvalitet og i tråd med lokale behov. Studieforbundenes sentrale administrasjoner gir kursarrangørene nødvendig forutsigbarhet og sikrer faglig kvalitet uavhengig av geografi. Det profesjonelle støtteapparatet i de nasjonale studieforbundene gjør at frivillig og ideell sektor kan tilby opplæring lokalt.

Det er viktig at studieforbundene har tilstrekkelige rammer for bl.a. å drive pedagogisk utviklingsarbeid, motivere organisasjoner til å drive voksenopplæring, effektiv saksbehandling, kvalitetssikring og internkontroll av virksomheten. Nasjonale studieforbund gir effektiv samhandling, informasjonsutveksling, og høy faglig kvalitet hos kursarrangører på tvers av

¹ Regionreformen. Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene. Kap 8. 3

fylkesgrensene. Nærhet til nasjonale faglige kompetansemiljøer innenfor voksnes læring er viktig for å opprettholde og styrke kvaliteten på opplæringstilbudet til den voksne befolkningen. Dette vil stå i fare for å bli rasert ved en regionalisering.

En desentralisering av tilskuddsordningen vil føre til at de 14 studieforbundene må forholde seg til 11 forskjellige forvaltningsorganer. En slik forvaltningsstruktur med ulike vilkår og praksis vil medføre store forskjeller på opplæringstilbudet på ulike steder i Norge, - både i omfang og kvalitet. Dette vil være svært krevende, og det er grunn til å tro at studieforbundene, organisasjonene og fylkeskommunene vil måtte bruke betydelig større administrative ressurser på alle oppgavene knyttet til tilskuddsordningen enn de gjør i dag. Dette vil skape mer byråkrati og gi mindre ressurser til opplæring. Voksenopplæringsforbundet mener derfor at forslaget vil medføre en svekkelse av voksenopplæringslovens måloppnåelse.

Bredt opplæringstilbud til voksne må ivaretas.

Voksenopplæringsforbundet er bekymret for at den kompetansen om voksnes læring og den koordinering som i dag finner sted med det statlige ansvaret og gjennom Kompetanse Norge vil forsvinne ved en regionalisering. Det er viktig at staten har nasjonale virkemidler som fremmer kompetansepolitikk og voksnes læring.

Tilskuddsordninger som Voksenopplæringsforbundet mener det er stor sannsynlighet for at opplæringstilbudet til voksne gjennom studieforbundene blir svekket som følge av ulike regionale prioriteringer. Vi er bekymret for at tilskuddet til studieforbund blir saldert på de fylkeskommunale budsjettene, bl.a. for å styrke ressurstilgangen til fylkeskommunens egen opplæringsvirksomhet. Dette er erfaringer studieforbundene allerede har høstet, blant annet fra fagskolesektoren.

Dersom utvalgets anbefaling likevel skulle bli iverksatt, er det behov for klare kjøreregler for å sikre ordningens integritet som virkemiddel for å opprettholde fleksible og tilgjengelige opplæringstilbud for voksne i hele landet. Ved en eventuell regionalisering av kompetansepolitikk og tilhørende forvaltningsoppgaver må det legges tydelige føringer på å skille mellom fylkeskommunenes eierskap og forvaltning. Fylkeskommunene må pålegges å etablere klare og tydelige skiller mellom de to rollene slik at private, frivillige og ideelle aktører kan være trygge på at fylkeskommunen ikke prioriterer egne tiltak ved tildelinger.

Voksenopplæringsforbundet og studieforbundene har over mange år sett at det fylkeskommunale bidraget til studieforbundene reduseres eller kuttes. Flere fylkeskommuner åpner i stedet for prosjektmidler. Disse midlene er mer ressurskrevende for enkeltaktører i

frivillig og ideell sektor å søke på, og går på bekostning av faglig fellesskap, samordning og kompetanseoverføring. Dersom denne tendensen videreføres i en regional forvaltning av tilskuddet til studieforbund, vil dette få alvorlige konsekvenser for mangfold og kontinuitet i opplæringstilbudene.

Kompetansepluss

Voksenopplæringsforbundet mener at Kompetansepluss-ordningen bør beholdes nasjonalt for å sikre den enkeltes behov for økt kompetanse innenfor grunnleggende ferdigheter. Også her vil regionalisering føre til økt byråkratisering i og med at man må søke 11 tilskuddsforvaltere i stedet for en nasjonalforvalter.

Voksenopplæringsforbundets anbefaling

Voksenopplæringsforbundet vil anbefale at forvaltningsansvaret for tilskuddet til studieforbund opprettholdes på statlig nivå, og at midlene fortsatt bevilges som en egen post på statsbudsjettet.

Voksenopplæringsforbundet støtter utvalgets forslag om at staten fortsatt bør ha ansvar for nasjonale støttefunksjoner og utviklingstiltak, samt spesialiserte og/eller standardiserte funksjoner. Voksenopplæringsforbundet og studieforbundene nasjonale tilskudd over statsbudsjettet bør opprettholdes slik at de fortsatt kan ha landsdekkende faglig og administrativ virksomhet i tråd med lov om voksenopplæring.

Voksenopplæringsforbundet mener at kompetansepluss ordningen bør beholdes nasjonalt.

Voksenopplæringsforbundet håper på en god og konstruktiv videre dialog.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Gro Holstad
Generalsekretær

Stian Juell Sandvik
Politisk rådgiver